Swami Dayananda

De essentie van de Bhagavad Gita

Viveki

Colofon

Titel:	De essentie van de Bhagavad Gita
Auteur:	Swami Dayananda
Oorspronkelijke titel:	The teaching of the Bhagavad Gita (1989)
Uitgave van:	Vision Books, New Delhi
	ISBN: 81-7094-395-7
Vertaling:	Rommert van Dijk,
	Manon van Dijk-Hullegie
Copyright vertaling:	© 2009 Uitgeverij Viveki
Nederlandse uitgave:	Uitgeverij Viveki, www.viveki.nl
Contact uitgever:	info@viveki.nl
Omslagontwerp:	Sylvia van Pelt
Eerste druk:	2009
Zesde, herziene druk:	2026
ISBN:	9789078555384
NUR:	739 (Oosterse filosofie)

© Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaargemaakt, op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en uitgever.

Inhoud

Voorwoord **9**

Dankbetuiging **11**

1. Het probleem van de mens **12**

Het fundamentele probleem 12
Het verlangen om anders te zijn 14
Twee activiteiten 15
Het doel van het leven 17
De oplossing in de Gītā 17

2. Het verdriet van Arjuna **19**

De achtergrond van de Gītā 19
De openingsscène 21
Arjuna's conflict 24

3. De zoektocht naar een oplossing **27**

Heer Kṛṣṇa's advies 27
Arjuna's ontdekking van het probleem 30

4. De drie beperkingen **36**

Geen reden voor verdriet 36
De beperkingen van een mens 37
Irreële problemen 38
Ongeldige zoektocht 39
De relatieve ik 41
De basis-ik 43

5. Wie ben ik? **45**

Waarom je onwetend bent over jezelf 45
Ben je het lichaam? 46
Ben je de zintuigen? 47
Ben je de geest? 47
Ben je het intellect? 48
Ben je onwetendheid? 48
Je bent bewustzijn 49
Bewustzijn is onbegrensd 50

6. Je bent geluk **53**

Je wordt niet werkelijk beperkt 53
De natuur van bewustzijn 54

Het verdrijven van het idee van beperking 55
Een nieuw probleem 56
De toestand van de mens 56
Is geluk een object? 57
Zit geluk binnen in mij? 57
Jij bent geluk 57
Diepe slaap, een staat van geluk 58
Geluk is de afwezigheid van wensen 59

7. Karmayoga 63
Arjuna's verwarring 63
Het probleem van voorkeur en afkeer 66
Voorkeur en afkeer: een obstakel voor kennis 67
Stoppen met handelen is niet mogelijk 70
Karmayoga: een houding tegenover handelingen 71
Prasādabuddhi: dankbare aanvaarding 73
Īśvarārpaṇabuddhi: het opdragen van handelingen aan Īśvara 75
Het effect van karmayoga 77

8. Kennis en vrijheid van handelen 79
Kennis is een wonder 79
Het verhaal van de vermiste tiende man 80
De noodzaak voor een leraar 82
Wie was de eerste guru? 82
Verering van zelfkennis 83
Handelen en niet-handelen 85
Je bent niet-handelend bewustzijn 86
Een voorbeeld van niet-handelen 88

9. Verzaking 90
Plicht, verzaking en sannyāsa 92
Verering van kennis en Arjuna's twijfel 93
Verzaking en handelen: hun functies 95
Nyāsa en sannyāsa 96

10. Meditatie 100
Ervaring is geen kennis 101
Wat is kennis? 103
Zelfveroordeling is een probleem 104
Het probleem van gewoonte 105
De noodzaak voor meditatie 106

11. Wie is God? 110
De vormen van beperking 110
Wie heeft de wereld gecreëerd? 111
De oorzaak van de objectieve wereld 112
Geloof of kennis 113
De materiële oorzaak 114
Welke vorm heeft Īśvara? 117
De golf en de oceaan 117
12. Het zelf is brahman 119
God verschilt niet van mij 119
Wanneer ben je een devoot? 120
Drie typen devoten 121
Het vierde type devoot 122
Wat is brahman? 123
Verschillen zijn slechts schijnbaar 125
Dood en geboorte: saṁsāra-cakra 126
Saṁsāra beëindigen door middel van kennis 127
13. Koning onder de geheimen 129
Koning onder de takken van kennis 129
Ken Īśvara 131
Werkelijk en schijnbaar: het grote geheim 132
Jij bent volmaakt 134
De zorgen van de mensheid 136
14. De glories van Īśvara 139
Een tevreden geest 139
Gevoelige geest 140
Hoe je je houding kunt veranderen 141
Wat bezit je in het leven? 141
De glories van de maker 143
Van wie is jouw lichaam? 144
De kosmische persoon 145
15. Devotie 147
Het individu en het geheel 147
Wat is devotie? 149
Het relatieve en het fundamentele 151
Invocatie en verering 153
Devotie is een houding 154

Yoga is het middel voor kennis 155

16. Het veld en de kenner van het veld 158

De kṣetra 158
De kṣetrajña 159
Kṣetrajña is jñeyaṁ en puruṣa 160
Jñānam: waarden voor het leven 163

17. De drie kwaliteiten 169

18. De boom van saṁsāra 173

Het kappen van de boom 175
Het einddoel dat nooit eindigt 177
Het onbegrensde kan niet begrensd zijn 179

19. De goddelijke en de demonische natuur 184

Programmering, waarden en deugden 184
Waarden verwerken 186
Waarden voor bevrijding 189

20. De drievoudige śraddhā 190

21. Het resultaat van het onderwijs 193

Tyāga: afstand doen van het resultaat van handelingen 193
Sannyāsa: afstand doen van handelen 193
De voorkeur blijft bestaan 194
De wereld is geen valstrik 196
Verdriet wordt opgebouwd 196
Het voorstel van de Heer 198
Het onderwijs resumerend 198
Arjuna's antwoord 201
Slot 202

Uitspraak Sanskriet 204

Woordenlijst 205

Over Swami Dayananda 210

Voorwoord

De Bhagavad Gītā, letterlijk 'het Lied van de Heer', is een onderdeel uit het beroemde, klassieke epos de Mahābhārata. In de Bhagavad Gītā lezen we de dialoog tussen de hindoegod Kṛṣṇa en de meesterlijke boogschutter Arjuna. Een oorlog tussen twee aan elkaar verwante families staat op het punt uit te breken. Arjuna staat midden op het slagveld opgesteld, klaar om te strijden. Maar als hij aan beide kanten zijn familieleden, leraren en vrienden ziet staan, wordt hij overstelpt door verdriet en een gevoel van machteloosheid. Hij weet niet meer wat hij moet doen: vechten of de strijd opgeven. Dan vraagt hij Heer Kṛṣṇa om raad.

Arjuna's situatie is uitzonderlijk, maar zijn probleem is ontstaan uit het gevoel van gebrek dat ieder mens heeft. Elk probleem is het gevolg van het fundamentele, menselijke probleem van het ontoereikende, gebrekkige zelf. Heer Kṛṣṇa onthult in de Bhagavad Gītā dat ieder mens, zelfs elk levend wezen, een compleet, toereikend zelf is. Het gevoel van gebrek komt voort uit de onwetendheid over de werkelijke natuur van het zelf. Alleen de kennis van het zelf zal het gevoel van gebrek uitbannen. Wanneer je ontdekt dat je een vol en compleet wezen bent, verdwijnen al je conflicten en verdriet. Geluk wordt natuurlijk, ongedwongen. Je wordt een spontaan mens en het leven wordt een spel. Deze kennis wordt *brahmavidyā*[1] genoemd en is het primaire onderwijs van de Bhagavad Gītā.

Het secundaire onderwijs van de Bhagavad Gītā is *yogaśāstra*. Om de waarheid van het zelf te kunnen erkennen, heb je een contemplatieve, kalme geest nodig. Daarom onderwijst de Gītā *karmayoga*, waarbij je een specifieke houding ontwikkelt ten opzichte

[1] Zie voor een woordenlijst pagina 205.

van handelingen en hun resultaten. Deze *yoga*-houding bevrijdt je van de greep van voorkeur en afkeer en leidt tot een kalme, lerende geest. *Brahmavidyā* en *yogaśāstra* vormen samen het volledige onderwijs van de Gītā.

De kracht van Heer Kṛṣṇa's onderwijs wordt zichtbaar als Arjuna tot slot zegt: "Mijn verwarring is verdwenen. Ik heb de kennis dat ik vol en compleet ben verkregen. Ik voel geen aarzeling meer om te doen wat er gedaan moet worden." Dit kan iedereen zeggen die het onderwijs van de Bhagavad Gītā heeft begrepen.

Dankbetuiging

De Bhagavad Gītā wordt beschouwd als de essentie van de Upaniṣads. Deze essentie zelf is in aangename en diepgaande verzen ontvouwd, verdeeld over achttien hoofdstukken. In een serie van negentien lezingen heb ik deze achttien hoofdstukken aan een beginnend publiek onderwezen. Dit boek bevat de bewerkte transcripten van deze lezingen. Het ontvouwt naast gezonde denkwijzen en waarden, alles over de spirituele zoektocht.

Ik ben erg blij dat dit boek nu in het Nederlands verkrijgbaar is. Het is door Rommert en Manon van Dijk met veel liefde en respect voor het onderwijs vertaald. Ik ben ervan overtuigd dat het boek een warm onthaal zal krijgen van al diegenen die de essentie van deze prachtige, spirituele tekst, de Bhagavad Gītā, in hun eigen taal willen lezen.

Ik bedank zowel de vertalers als de uitgever voor deze waardevolle bijdrage.

Swami Dayananda

1. Het probleem van de mens

De menselijke geest is een slagveld, een toneel van voortdurend conflict. Conflicten ontstaan omdat we keuzes hebben. Een dier heeft geen conflicten. Een koe vraagt zich niet af: zal ik vegetariër zijn of niet? Haar leven wordt door instinct bepaald en daarin heeft ze geen keuze. Kiezen is het voorrecht van de mens.

Conflicten ontstaan wanneer je een keuze hebt: wat te doen, wat te vermijden. Je moet steeds opnieuw pauzeren en nadenken, want elk ogenblik sta je op een tweesprong en je kunt niet twee wegen bewandelen. Zal ik dit wel of niet doen? Zal ik handelen of afzien van handelen? Zal ik trouwen of vrijgezel blijven? Een fabrieksdirecteur overweegt: zal ik deze fabriek wel of niet bouwen? Een huisvrouw vraagt zich af: zal ik aardappels of rijst koken?

Het fundamentele probleem

Het is een grote zegen om als mens geboren te worden, met onderscheidingsvermogen en keuzevrijheid als unieke gaven. Deze zegen is tegelijkertijd een vloek, want keuze creëert conflicten. Voor hulp bij deze conflicten wenden mensen zich vaak tot God. Een koe gaat niet naar een tempel of kerk om te bidden of om een mis bij te wonen. Ze zoekt geen hulp en bedankt God ook niet voor de zegen die ze ontvangen heeft. Mensen doen dit allemaal wel, in de hoop dat hun innerlijke kracht toeneemt. In een leven dat vol zit met problemen die keuzes vereisen, is er geen zelfbeheersing. Je vraagt iemand simpelweg “Hoe gaat het met je?” en hij vertelt je zijn complete levensverhaal. Dit wil niet zeggen dat hij de enige is die problemen heeft; anderen weten dat deze vraag slechts een formaliteit is en vertellen daarom hun verhalen niet. Iedereen heeft veel narigheid om mee om te gaan, want elke geest is een slagveld.